

La independència judicial, amenaçada

Juan Alberto Belloch és jutge, magistrat president de la Sala Segona d'Afers Penals de l'Audiència Provincial de Bilbao. Ha estat, en les darreres setmanes, amenaçat de mort. Parla, en aquesta entrevista, sobre temes com la tortura, l'actuació del govern central i la independència judicial.

Fúlvia Nicolàs

Juan Alberto Belloch és, junt amb Maria Elisabeth Huerta, un dels dos jutges bascos amenaçats de mort per un grup d'extrema dreta, fins ara poc conegut, anomenat C.R.U.N. (Comando de Reconquista de la Unidad Nacional). L'actuació ferma i decidida dels jutges que exerceixen a Euskadi —o de bona part d'aquest col·lectiu— davant els excessos de l'activitat antiterrorista policial, amb el suport d'alts càrrecs del Ministeri de l'Interior, ha estat, sens dubte, el motiu principal de les amenaces.

Nascut fa 36 anys, i criat a Barcelona, Belloch assegura considerar-se «barcelonès, per bé que no català, ja que Catalunya és una nació i jo no hi tinc, per motius d'orígens familiars i dels molts anys de residència a l'exterior, sentiment de pertinença». Magistrat-president de la Sala Segona d'Afers Penals de l'Audiència Provincial de Bilbao, Belloch és la persona més jove que ha accedit fins ara a l'Estat espanyol a un càrrec d'aquesta envergadura. És, a més, portaveu de l'Associació de Jutges per la Democràcia, i vice-president de l'Associació Europea de Magistrats per la Democràcia i les Llibertats. Pertany des de la seua fundació a la directiva de l'Associació Pro-Drets Humans del País Basc, on viu des de fa sis anys.

Com a portaveu de l'Associació judicial a la qual pertany, i com a membre destacat de la professió, Juan Alberto Belloch ha participat sovint en les denúncies que els jutges destinats al País Basc han fet dels intents del govern espanyol per tal de restar-los competències en benefici d'òrgans centrals com l'Audiència Nacional, i de la constant pressió governamental a què se senten sotmesos.

—El darrer informe d'Amnistia Internacional, que acaba de ser publi-

cat, insisteix que a l'Estat espanyol continuen produint-se casos de tortura i mals tractes, i vulneracions dels drets civils dels ciutadans. ¿Què en pensa, d'això, un jutge democrata?

—Crec que hi ha dues maneres de mentir respecte a la tortura. Una de les maneres és dir que continua practicant-se sistemàticament. Aquesta és una mentida objectiva, hi haja o no intenció de mentir per part de qui ho diu. L'altra mentida seria dir que no hi ha tortura. Aquesta segona posició és angelical, i falsa. És clar que hi ha tortura, i això es pot demostrar amb la pura i simple pràctica judicial. No hi ha una pràctica sistemàtica, però. Ara, n'hi ha... Aquesta sala ja ha tingut l'oportunitat de signar sentències condemnatòries en la matèria. És evident, ho hem comprovat.

Txema Montero, també amenaçat

F. N.

Txema Montero, advocat i militant d'Herri Batasuna, ha estat també amenaçat pel CRUN, en la mateixa carta anònima enviada al jutge Belloch. No és la primera vegada que rep una amenaça, però es creu que, en aquest cas i a l'igual que la jutgesa Huerta, les amenaces es deuen a l'actuació de Montero com a lletrat de l'acusació particular en la denúncia per tortures que ha donat origen al conflicte sobre la compareixença de noranta guàrdies civils en una roda de reconeixement, sol·licitada per la jutgesa instructora i prohibida pel govern.

«Aquesta ingerència de l'executiu sobre el cos judicial no és un fet aïllat, sinó una de les manifestacions, potser la més espectacular fins ara, de tota una línia d'actuació, demos-

trada tant en accions, com la directament governativa, com en declaracions fetes als mitjans de comunicació per representants eminents del mateix govern i del partit al qual pertany», diu sobre el cas dels guàrdies civils.

«Un episodi més amb un objectiu molt clar: al desembre deixaran d'estar en vigor alguns articles de la Llei Antiterrorista, i es tracta d'anar mentalitzant l'opinió pública davant una eventual prolongació de la seua vigència. En segon lloc, es tracta de substraure als jutges del País Basc la competència sobre determinats tipus d'activitats il·legals —registres, mals tractes, escoltes telefòniques— que puguem cometre les forces de seguretat de l'estat a Euskadi. Això significa dotar encara de més mitjans l'Au-

Joan Bautista Pardo, president de l'Audiència de Bilbao, amb Juan Alberto Belloch i María Elisabeth Huerta.

—¿Què hi pot fer la justícia?

—El tema dels mals tractes i la tortura, tan sols el pot resoldre el poder executiu. El govern, a través de l'acció política del Ministeri de l'Interior. La justícia, el que pot fer, i el que fa, és quan es comprova que s'ha comès un delicte tractar d'esbrinar les circumstàncies que hi han concorregut, i, si s'escau, condemnar el culpable. Però, certament, en base al control judicial, que sempre serà «a posteriori», difícilment es pot arribar a un control eficaç dels mals tractes o tortures. La veritat és que tan sols des d'una política del Ministeri de l'Interior que estimule clarament una altra mena de valors als que ara s'estimula, la lluita contra la tortura serà eficaç.

Quan l'eficàcia no siga l'únic vector de la seua actuació, sinó el respecte als drets individuals dels ciutadans. Quan allò que promoga un policia siga la seua aptitud per ser un més entre els ciutadans, per respectar els drets dels ciutadans, i aquests siga el factor que determine els ascensos, les medalles, els trasllats, l'estatus personal... aleshores serà quan es començarà a aconseguir alguna cosa seriosa en matèria de mals tractes i tortures.

—¿I és aquest el camí per on veu que va el govern?

—No, evidentment. L'actual Ministeri de l'Interior es caracteritza per tot el contrari. I no crec que haja fet, en absolut, la política oportuna en aquest aspecte, com posa de manifest constantment i sistemàticament.

—¿Hi ha preocupació, entre els jutges del País Basc, per l'actitud del govern?

—Hem celebrat fa poc una assemblea sobre aquest tema, com ja se sap. Considere que és un fet d'importància històrica: és la primera vegada que es reuneix la majoria absoluta dels jutges que exerceixen en aquesta comunitat. Una majoria absoluta d'una envergadura de les tres quartes parts del total de jutges, i amb el suport de molts dels que no hi pogueren assistir. Hi havia jutges de totes les tendències, a títol individual, al marge d'associacions... I tots, un per un, van insistir a reclamar la dignitat que consisteix a dir: «Nosaltres som els jutges naturals d'aquest territori, i volem ser els competents per a conèixer tots els delictes que es cometen en aquesta terra». En definitiva, és per això pel que ens paguen els ciutadans.

diència Nacional, que va configurant-se com un tribunal especial excepcional. Per a mi, també, això es configura com un doble insult als jutges del País Basc i als de Madrid. Crec que es tracta, en suma, d'un deteriorament progressiu i bravíssim de les llibertats civils a Euskadi, en un

lloc on l'administració de justícia començava a ser contemplada amb satisfacció i confiança pels ciutadans. És obvi que, per contra, precisament ací és on l'administració general de l'estat, a diferència de la de justícia, no mareixia ja cap confiança.» □

—¿I com valora el fet que els delictes de «terrorisme» siguin competència d'un tribunal de Madrid, l'Audiència Nacional?

—He manifestat moltes vegades l'opinió que això suposa un doble insult: d'una banda, per als jutges d'ací —sembla com si se'ns considerés susceptibles de ser influïts per ETA—, i, de l'altra, als jutges de l'Audiència Nacional, als quals sembla que consideren susceptibles de ser influïts pel govern. I no tan sols als jutges d'ací i d'allà: crec que és una ofensa al poder judicial en conjunt, a tots els jutges.

—¿És encara l'Audiència Nacional una mena de tribunal d'excepció?

—Això de si és o no és un tribunal especialitzat és ja una discussió molt llarga, que ha durat molts anys. No sé si ens posarem d'acord. Evidentment, jo opino que sí que és una jurisdicció especial, que hauria de suprimir-se. Però hi ha persones, que saben molt de dret, que no pensen així, i tampoc el mateix Tribunal Constitucional... Jo no crec que el problema haja de quedar en el marc de discussió tècnic, o jurídic, ja que les dues posicions estan ben fonamentades legalment. Del que es tracta és d'un problema de credibilitat, de tutela efectiva dels drets dels ciutadans. Cal qüestionar-se si un tribunal que està a cinc-cents quilòmetres de distància té capacitat per controlar l'activitat de persones que són tan lluny del seu centre d'acció. Aquest és el problema, per a mi. Crec que a distància la justícia no funciona. No sé si funcionarà la Universitat

a distància, crec que tampoc, però per descomptat, no la justícia.

—Aquesta pressió sobre la seua independència, que han denunciat els jutges bascos per part del govern central, ¿creu que ha tingut resultat en una part considerable de la judicatura?

—Sincerament, crec que no. Si més no, per la part que jo en conec. Això entraria ja en el terreny del suborn, perquè el jutge que es deixa pressionar pel govern, o per qui siga, en les seues decisions, està cometent un delictes. I jo no crec que els jutges estiguin cometent delictes d'aquesta naturalesa. Pressions, és clar que n'hi ha, però això és freqüent, i més ací. Però em pense que els jutges, i encara menys d'una manera conscient, no responen a aquests estímuls. Un tema molt més confús seria la influència indirecta que un determinat ambient pot crear en la mentalitat d'un jutge. Seria molt complicat veure en quina mesura ens pot passar això.

—¿Els jutges d'Euskadi se senten que compten amb prou suport, en aquests casos, per part de la cúpula judicial espanyola?

—A vegades sí, a vegades no. Ja criticàrem durament una nota anterior del Consell General del Poder Judicial, molt ambigua, però darrerament, l'última de les notes que ha fet pública, solidaritzant-se amb els jutges amenaçats de mort, ens ha fet la impressió, als jutges bascos, que tornava a situar-se en el seu lloc.

—¿Han pensat a exercir alguna

mena de mesura legal contra el que consideren campanya difamatòria d'alguns mitjans periodístics de Madrid?

—Jo, per descomptat, tinc una cosa molt clara, i és que com a jutge, no denunciaré cap ciutadà. Em sentiria molt incòmode, pensaria que es podria interpretar com un intent de fer prevaler la meua pròpia professió de magistrat. Si algú m'ha de protegir és el ministeri fiscal, i ja actuarà quan jo ho crega convenient. D'altra banda, crec que no es pot posar límit fàcilment a la llibertat d'expressió... I, finalment, si alguna vegada no m'he querellat, o no ens hem querellat, ha estat per no fer publicitat gratuïta a determinats senyors, per no «enoblir» la seua carrera política, ni el seu futur.

¿Per què no vol vostè marxar d'Euskadi?

—Fonamentalment, perquè m'agrada. I ara, en aquest moment, després de les amenaces, no podria marxar, encara que volgués. Afortunadament, no vull anar-me'n, ja tenia molt decidit quedar-m'hi. Està clar que un jutge, quan és amenaçat per motiu de la seua tasca, no pot ni plantejar-se el fet de marxar, és impossible, seria com una desaparició de l'estat. I, a més, estic a gust ací. La meua dona també, el meu xiquet ja diu que és de l'Athletic de Bilbao i tot això... Aquesta és la meua terra, la meua gent.

—¿No té por?

—No. No hi ha per tant. □

ARREL

REVISTA BIMESTRAL DE DEBAT I DE CULTURA

BARCELONA OLÍMPICA!

Especial!! Arrel monogràfic dedicat íntegrament a la Barcelona'92 i al món de les olimpíades.

Amb col·laboracions, entre altres d'Abascal/Jiménez, Joan Anton Benach, Joan Barril, Jordi Font, Joan Fuster, Ferran Mascarell, Josep Ramoneda, Carles Sentís, Pep Subirós, Manuel Vazquez Montalbán.

¡a la venda!

COUNTERFORT